№ 30.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

W WARSZAWY DNIA 12. KWIETNIA ROKU 1799. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 3. Kwietnia.

Nadzwyczayny dodatek do Gazety Dworſkiey pod dniem 31. Marca wyszłey, zawiera co naſtępuie:

„Przyſłany od Arcy-Xięcia *Karola* na dniu dziſieyſzym kuryer przywiozł wiadomość, iż Arcy-Xiąże przenioſłszy na dniu 24. głowną kwaterę ſwoią z *Pfullendorff* do *Stockach*, pomknął forpoczty ſwoie aż do *Steislingen*, *Angeldingen*, i *Rothaslach*, a potym na płaszczyzny *Leiblingen*, w ktòrey okolicy Generał Maior *Meerveld* trzy armaty zdobył i wielu ieńcow zaiął. Na dniu 25. nieprzyiaciel rowno z dniem attakował te forpoczty ze wszyſtkich ſtron z naywiększą natarczywością, po otrzymaniu znacznych poſiłkow na prawym ſkrzydle od *Szwaycar*, a na lewym od *Dunaju*. Nieprzyiaciel trzema kolumnami wkroczył, to ieſt groblą *Singen* ku *Reislingen*, groblą pod *Engen*, przez *Ach*, i groblą *Tutlingen* przez *Leiblingen* do *Stockach*. Nieprzyiaciel z taką przewagą uderzył na nasze prawe ſkrzydło, iż G. M. *Meerveld*, ktòrego przednią ſtraż Arcy-Xiąże *Karol* dniem wprzody wzmocnił, widział ſię być wkrotce przymuszonym z częścią woyſka ſwego cofnąć ſię do lasu między *Leiblingen* i *Stockach* leżącego, podowczas kiedy druga część woyſka aż do *Schwandorf* odpartą zoſtała. Nieprzyiaciel ścigał w leſie Generała *Merveeld* z taką ſzybkością, iż w kilku godzinach zaiął całą obszerność lasu na milę rozciągaiącego ſię, i iedną ſtroną przedarł ſię na pòł godziny drogi do ſamego nawet obozu pod *Stockach*. Zamiar nieprzyiaciela nie inszy był, iak okrążyć nasze ſtanowiſko, i niczego niezaniedbał do uſkutecznienia planu tego. Od 5. godziny z rana, do 2. po południu, wszyſtkie korzyści ſłuzyły nieprzyiacielowi, ktòry od lewego ſkrzydła ſwego z trzema dywizyami wkraczał. Pomimo tego, iż Arcy-Xiąże niektòre bataliony infanteryi przyſłał na wzmocnienie prawego ſkrzydła tego obozu, niepodobną iednak było rzeczą, nieprzyiaciela ktòry naytęższy czynił odpor, wyparować choć na kilka krokow z lasu. O 2. godzinie po południu odmieniło ſię nakoniec to krytyczne położenie, i udało ſię Arcy-Xięciu *Karolowi* z naywiększą natarczywością zmordowanego woyſka odeprzeć nieprzyiaciela, ktòry był nayprzod krok w krok ścigany, a potym z iednego końca lasu do drugiego odpędzony. Wciągu tych utarczkow zginął Xiąże *Fürſtenberg*, Arcy-Xiąże oddał kommendę po nim G. M. *Stipsicz*. Ten generał dopełnił powierzonego ſobie obowiązku ztaką walecznością, iż Arcy-Xiąże przywiedzionym zoſtał polecić go nayszczegolniey J. C. Mości.— Rowież dyſtyngwował ſię F. M. Leytnant Xiąże *d'Anhalt Cöthen*, gdy zſiadłszy z konia, ſtanął na czele dwoch batalionow infanteryi, i poprowadził ie do boiu. Przez takową kilkogodzinną w wspolnych działaniach niezmordowaną pilność, nieprzyiaciel zoſtał nakoniec przymuszony do opuſzczenia zupełnego lasu, dokąd zaraz Arcy-Xiąże wyſłał bataliony grenadyerow pod kommendą F. M. L. Hrabiego *Kollowrath*, tudzież regimenta kiryſſyerow *Naſſau i Macka*. Te ucierały ſię z nieprzyiacielem, a gdy wyszedłszy z lasu znowu zupełnie w porządku do batalii poſtawił ſię, regimenta wspomnione ſpotkały ſię z kawaleryą *Francuzką*, ktòra na naszych grenadyerow natarła, po czym naſi grenadyerowie odparli infanteryą *Francuzką*, przy ktòrey okoliczności iedna pułbrygada w niewolą zaięta i iedna armata zdobytą zoſtała. Przez tak ſtałe i waleczne tych dwoch regimentow kawaleryi działanie kawalerya nieprzyiacielſka zupełnie była odparta. W tey ſprawie ſzczegulnieysze dowody męſtwa okazał F. M. L. Hrabia *Riesch* mianowicie, gdy na czele ich wpadł na nieprzyiaciela i zapędził go aż do *Liebdingen*, daley iednak dla nadeszłey nocy zapuszczać ſię nie mogł. Klęſka, ktorą nieprzyiacial na lewym ſkrzydle ponioſł, ſkłoniła go na dniu 26. do cofnienia ſię, pomimo tego, iż forpoczty na naszym lewym ſkrzydle dniem przody, to ieſt w dniu potyczki, przez wkraczaiące kolumny nieprzyiacielſkie od *Singen* na *Reislingen* aż do *Leuſtingen* zapędzone były, iednak na dniu 26. zrana nieprzyiaciel z tey ſtrony ieszcze odparty zoſtał, a w tych zdarzeniach dyſtyngwowali ſię Generałowie Xiąże *de Schwarzenberg* i Hrabia *Giulay*. Dalſze ſzczeguły Arcy-Xiąże nadeſłać poźniey poſtanowił, z wyłuszczeniem osob, ktòre w tey bitwie dały dowody męztwa, rownie iak z wyłuszczeniem liczby zabitych i rannych.

Drugi dodatek do teyże ſamey Gazety Dworſkiey zawiera co naſtępuie:

w Poniedziałek dnia 1. Kwietnia.

„Stoſownie do dawnieyſzych donieſień, F. M. L. *Kray* z armią Ceſarſką we *Włoſzech*, użył wſzyſtkich śrzodkow, dla dania mocnego odporu attakom nieprzyiacielſkim przeciw niemu przygotowanym podług donieſień ze wſzyſtkich ſtron nadeszłych. Przybyły tu od tego Generała kuryer, przywiozł wiadomość, iż na dniu 25 Marca kiedy wſzyſtkie woyſka w obozie pod *Bevilaqua* zebrane były, Generał *Kray* udał ſię do *Legnago* dla uczynienia tam potrzebnych przygotowań do odporu. Na dniu 27. zrana ſłyſzano kanonadę pod *Weroną*, a wkrotce potym rozpoczął ſię attak pod *Legnago*, w czaſie ktorego gdy Generał *Kray* z garnizonem tey twierdzy zaszedł od tyłu nieprzyiacielowi, i wſtrzymywał natarczywość jego, dozwolił tym czasem zbliżyć ſię obozowi *Bevilaqua*, poczym nieprzyiaciel z naywiększą natarczywością attakowany i ze wſzyſtkich ſtron odpędzony zoſtał. Noc przynioſła koniec bitwie, nieprzyiaciel iednak nieprzeſtał być ściganym. Utraciliśmy w tey ſprawie 600. ludzi tak w zabitych iak rannych, w liczbie pierwſzych znayduie ſię Podpułkownik *Mercandin* powszechnie żałowany; ſtrata nieprzyiacielſka była nierownie większa, gdyż nieprzyiaciel nacierał aż pod same armaty fortecy. Przy odeyściu kuryera, liczyliśmy niewolnika w ręku naszych będącego do 1000 ludzi i 14. armat z wielu wozami ammunicyinemi, ktorych ieszcze więcey miało przybyć iak ſię domyślał G. *Kray*. Obszernieyſzy opis poźniey przyſłanym będzie, gdyż F. M. L. *Kray* zaraz po potyczce z większą częścią armij swoiey wyruszył ku *Weronie* dla wſpierania korpusu F. M. L. *Keim* zoſtaiącego w utarczce z nieprzyiacielem.

W tymże ſamym czaſie przyszły wiadomości od Arcy-Xiążęcia *Karola* z głowney kwatery iego *Stockach* pod d. 27. Marca względem wypadkow woiennych w *Voralbergu*. Podług tych wiadomości G. M. *Jellachich* pod kommendą F. M. L. *Hotze* na d. 22. i 23. był attakowany pod *Feldkirchen* od całey potęgi nieprzyiacielſkiey pod dowodztwem G. *Oudinot*, zaraz po przeyściu iego przez rzekę *Ill.* G. *Jellachich* nietylko uczynił naymocnieyszy opor, lecz do tego nawet przywiodł nieprzyiaciela, iż pierwszy oddział woyſk iego w rzekę wſkoczyć był przymuszony. Oſtatni attak przeciw *Feldkirchen* był przedſięwzięty w osobie G. *Maſſeny*, z umyślnie dobranemi do tego grenadyerami, *Jellachich* iednak utrzymał ſię z naywyższym męſtwem w ſtanowiſku pod *Feldkirchen*, poczym nieprzyiaciel cofnął ſię pod *Balzers* przez *Ren* do granic *Gryzońſkich*. Strata w tych uporczywych bitwach z obu ſtron znaczna była, dosyć wielka liczba *Francuzow*, między ktòremi wielu officerow doſtało nam ſię w niewolą. F. M. L. *Hotze* wychwala w tey ſprawie odwagę okazaną przez bataliony *Brodzki*, *S. Jerzego* i *3ci Peterwaradyńſki*.

Dziſieyſza Gazeta Dworſka ogłaſza naſtępuiące wiadomości: „Gubernator *Tyrolu* Hrabia *de Biſsingen* wydał w *Inspruku* Proklamacyą pod dniem 25. Marca w takowey treści: — Stoſownie do odebranych donieſień od Kommiſſarza Ceſarſkiego w kraiach wyżſzego brzegu rzeki *Inn* Barona *Lichtenthurn*, kommenderuiący tamże G. M. Hrabia *de Nobili*, zwołał w tamtych okolicach pospolite ruszenie, aż do nadeyścia oczekiwanych kompaniow ſtrzelcow, ponieważ trwoga ſię rozeszła, iż nieprzyiaciel w okolicy *Feldkirch* attakował z przemagaiącą potęgą woyſka Ceſarſkie, przez co kray *Tyrolſki* od ſtrony *Arlbergu* na nowe niebespieczeńſtwa był narażony." Ta ważna okoliczność ſtanowi iſtotną potrzebę, aby te Miaſta i Powiaty, z ktòrych kompanie ſtrzelcow natychmiaſt do wyruszenia są nakazane, bez zwłoki udały ſię do *Landeck*, gdzie od kommendanta tamteyſzego dowiedzą ſię o dalszym ſwoim przeznaczeniu, a to w celu aby zebrane pospolite ruszenie, znowu rospuszczone być mogło. Wſzyſtkich także Miaſt i Powiatow powinnością będzie, dalsze zaciągi ſtrzelcow trzymać w gotowości, aby ie na naypierwſzy rozkaz wysyłać mogły. Procz tego nadeszły rapporta urzędowe tak z *Taufers* w dolinie *Vinschgau*, iak z *Martinsbruck*, iż wſzyſtkie tamteysze ſtanowiſka osadzone są doſtatecznie ròwnie od woyſka Ceſarſkiego, iak od kompaniow ſtrzelcow kraiowych, i nie każą ſię lękać żadnego niebespieczeńſtwa dla tamteyszych okolic.

Tak pomyślne okoliczności odmieniły ſię zaraz w dniu naſtępnym. W dniu tym wyszła tu przyłączona powszechna proklamacya rządu *wyższey Auſtryi* zgodnie z rządem *Tyrolſkim* do Powiatow *Thaur*, *Rettenberg*, *Sonnenburg*, *Arams*, *Ambras*, *Wilten*, *Subay*, *Hertenber*, *Petersberg*, *Imſt*, *Landeck*, *Laudeck*, *Pfunds* i do Miaſt *Inspruka* i *Hall*. — „Kray *Tyrolſki* ieſt w niebespieczeńſtwie, korpus Generała *Laudon* pod *Taufers* w dolinie *Vinschgau* zoſtało przełamane rownie iak ſtanowiſko pod *Martinsbruck*. Woyſka Ceſarſkie będą z całą ſiłą dalszemu wkraczaniu nieprzyiaciela opierać ſię przy ważnym przechodzie pod *Finſtermünz*, *Landeck* etc. a tak za Boſką pomocą oyczyzna uratowaną zoſtanie, ieżeli wſzyſtkie powyższe Powiaty nagle ſię uzbroią we wſzelki oręż w ręku ich będący, tudzież opatrzą ſię ile możności na kilka dni w żywność i spiesznie udadzą ſię do *Landeck*, dla zaięcia wąwozow w gòrach tamteyszych, i bronienia ich ſtoſownie do wſkazanych im mieysc przez tamteyszego kommendanta i brygadyera. We wſzyſtkich mieyscach wspomnionych Powiatow, władze tamteysze każą bić w dzwony na gwałt. Wyruszaycie przeto natychmiaſt poczciwi *Tyrolczykowie* pod dowodztwem wybranych przez ſiebie kommendantow i władz. Spieszcie ſię, Oyczyzna ieſt w niebespieczeńſtwie, lecz porządek, iedność, i ufność w Bogu, do czego was Paſterze wasi iuż zachęcili, wſzyſtkiego po was każą ſię ſpodziewać. — *W Inspruku dnia 26. Marca 1799. w wieczor o godzinie 7.*

(podpis) *Ferdynand Ernest Hrabia* BISSINGEN *Gubernat:*

z Londynu d. 15. Marca. (przez Hollandyą.)

Donoszą z *Ameryki*, iż kongress wydał naſtępuiące Rezolucye: I. Iż zrobione będą 2. modele na budowanie okrętow, na ktòre ſkarb doſtarczy ſummę 50. tyſięcy dollarow. II. Iż w przypadku woyny wydane będą 100 tyſięcy dollarow na kupienie drzewa i innych do marynarki potrzeb. III. Powiększą ſię ſiły marynarſkie Rzpltey 6ciu woiennemi okrętami, każdy przynaymniey od 74. armat, i 6ciu ſzalupami od 18. armat, a na ten koniec milion dollarow ieſt przeznaczony. IV. Wolno będzie Prezydentowi ziednoczonych ſtanow pomnożyć artylleryą okrętow, zoſtaiących teraz w ſłużbie, a w tym celu odbierze 35. tyſięcy dollarow. V. Dana będzie moc Prezydentowi ſtanow uzbroienia takiey liczby kuttrow, iaką osądzi potrzebną do ſłużby.

Zapewniaią, iż legacya *Francuzka* w *Hamburgu* domagała ſię o aresztowanie *Pichegru*, ktòrego poſtrzeżono w tym mieście. *Pichegru* dowiedziawszy ſię o tym, schronił ſię do innego mieysca, co bardzo roſtropnie uczynił, ponieważ Senat ktòry pozwolił na aresztowanie *Napper-Tandego*, niemogłby tego odmowić względem *Pichegru*.

Pomimo wieści, ktòre nasz Rząd rozgłoſić kazał o mniemaney ugodzie między naszym kantorem *Indyiſkim* i *Tippo-Saibem*, kładziemy tu naſtępuiący liſt z *Kalkuty*,

względem teraznieyszego ſtanu *Indyow*. Piſany ieſt przez iednego Officera kommenderuiącego naszym woyſkiem w tym kraiu: „Przybycie tak znacznego iak ieſt nasz korpusu woyſka, niezdawało ſię ſprawić wielkiego ukontentowania mieszkańcom *Indyow*, łatwo ieſt widzieć, iż kraiowi Xiążęta wzdychaią tylko za momentem, w którymby nas mogli rozſiekać na sztuki. Atoli te poſiłki mocno ich zaſtraszyły, a oraz przyniewoliły przez nowy układ uſtąpić nam wielu ważnych ſtanowiſk. Nie ieſteśmy iednak w tak znacznych ſiłach, iak ſię zdaie, większa część naszych korpusow nie ieſt w dopełnieniu; wiele nawet mieysc officerſkich ieſt niezaſtąpionych. *Tippo-Saib* oddawnego czasu obozuie przy *Rashoan* w 9. tyſięcy ludzi. *Zemanschach* na czele 100. tyſięcy ludzi, po większey części iazdy, opanował *Lahorę*, a nawet zamierza uderzyć na nasze pułnocne granice. Jego potęga ieſt nader groźna. *Almas-Ali-Kan* pozabierał wszyſtkie zboża z kraiow położonych między rzekami *Gangesem* i *Jumną*, podzielił ie na magazyny, i udał ſię bliſko miaſta *Rampon*, gdzie zgromadził 30. tyſięcy ludzi z wielką artylleryą. Gdy Gubernator zapytał go o przyczynę tak wielkich przygotowań, odpowiedział, iż to tylko czynił przez oſtrożność i boiaźń, ażeby tego zboża nie roztrwoniono.

z Paryża dnia 24. Marca.

Zawczoray Dyrektoryat odebrał dwoch kuryerow od armii *Dunaiu* pod dowodztwem G. *Jourdan*. Wczoray dwa tuteysze telegrafy były prawie przez dzień cały w poruszeniu. Jeden z tych telegrafow na wieży kościoła S. *Sulpicyusza* wyſtawiony, korresponduie z telegrafem *Strazburſkim*. Drugi wyſtawiony na domie miniſtra morſkiego, koresponduie z *Breſt*, 3ci zaś z *Lille*. Z *Breſt* za pomocą telegrafu możemy mieć w poł 3ciey godziny donieſienia. W porcie tym, gdzie iuż miniſter morſki ſtanął, ſtoi teraz gotowych do wyiścia 21. okrętow liniowych, do których ieszcze przybycia trzech oczekuiemy. Nasze uzbraiania morſkie maią za cel wielkie przedſięwzięcia. Jedna wyprawa ma bydź do *Brazylij* przeznaczoną. — Armie *Dunaiu*, *Helwecka i Obserwacyina*, wynoszą do 130. tyſięcy: Zdaie ſię iednak, iż nie są ieszcze w swoiey zupełności, i nowe coraz oddziały do nich odchodzą. — G. *Jourdan*, zaiął teraz nad granicami *Szwaycarſkiemi* bardzo mocne ſtanowiſka woienne.— G. *Chateauneuf Randon*, który w czaſie roznieſioney w *Strazburgu* trwogi, tyle allarmu zrobił, ma być iak mowią do złożenia ſwoiey rangi przywiedzionym.

Depesze z *Egiptu* na ſtatku *Rivoli* przywiezione zawieraią w sobie naſtępuiące szczegoły: „Szczęście nieprzeſtaie dopomagać geniuszowi i męztwu. To wszyſtko co tylko *Buonaparte* przedſiebierze, udaie mu ſię nad iego nadzieie. Wyższy i niższy *Egipt*, ta rozległa i płodna kraina, nie tylko ulega orężowi Rzpltey, ale zawarowana ieſt we wszyſtkich mieyscach przez fortyfikacye wznoszone z taką szybkością, iaka uwieńcza nasze zwycięztwa. *Grecy* uwielbiaią swoich wybawicielow, ktòrzy ich uwolnili od iarzma *Mammelukow*, zaciągaią ſię tłumami, i dowodzą ſwoie męztwo pod troykolorową chorągwią. *Turcy* przymuszeni uznać sprawiedliwość rządu, który ich z beſtronnością, wſpiera nadgradza, i karze, pokazuią ſię przyiaciołami zwycięzcow. *Druzowie*, lud mieszkaiący na gorze *Libanu*, znayduią ſię w otwartey woynie przeciwko *Dzierzarowi* Baszy, i oczekuią tylko na *Francuzow* dla połączenia ſię z niemi. Na chwałę naszych Republikanow, niektòre nędzniki chcą ſię im ieszcze opierać, a ci są, albo *Arabowie* przywykli do utrzymywania ſię z rabunkow i zaboyſtw, lub niedołężne szczątki Beiow dawnych uciemiężycielow *Egiptu*. Okazałe nasze położenie w *Egipcie*, ieſt owocem dwudzieſtu naſtępnych zwycięztw, ktòre resztę niedobitych *Mammelukow* odparły aż za katarakty *Nilu*, lub na *Syryiſkie* ſkały, a ktòre nas niekosztowały iak 200 lub 300 woiownikow. Widzieć ſię też tam daie to czego nigdy w żadnym niewidziano kraiu, to ieſt armią ktòrey liczba podwoiła ſię w bitwach, ktòrey zdrowie ukrzepiło ſię wśrzod obozowych trudow, i ktòrey oręż i rynsztunki w czaſie woyny, okazuią doſtatki pokoiu. Ta ſiła złożona z 60. tyſięcy ludzi infanteryi, 10 tyſięcy iazdy, na koniach *Arabſkich*, z eſkadry od wielkiey liczby okrętow, fregat i ſtatkow kanonierſkich, wraża w mieszkańcow kraiowych uszanowanie przez swoie męztwo i dobre poſtępki. Lecz ieżeli Bohatyr tym woyſkiem dowodzący umie wpoić miłość w lud przez nie zwyciężony, ſtaie ſię niemniey ſtrasznym dla tych, którzy ſię przeciwko niemu ważą powſtawać. Z tego powodu ieden z znacznieyszych mieszkańcow kraiowych rzekł do wodza *Francuzkiego* w ſwoim oryentalnym ſtylu: *Sułtanie niepowinieneś dawać chleba twoim Zołnierzom, warci oni są ażebyś ich samym cukrem nakarmiał.* Nieszczęśliwi, ktòrych obce złoto poburzyło w *Kairze* i niektòrych innych mieyscach, mieli smutne doświadczenie, iż ſiła Rzpltey *Francuzkiey* wspiera przychylnych, a nieprzyiaznych poniża.„

Rząd tymczasowy *Piemontſki* wydał Proklamacyą zakazaiącą wszelkim osobom formowania partyow, nawet w celu przyłączenia *Piemontu* do *Francyi*, utrzymywania zgromadzeń publicznych i taiemnych, zbierania podpisow, roznoszenia poſtrachow, w iakimkolwiek bądź rodzaiu, pod karami przepisanemi przeciwko burzycielom spokoyności publiczney.

Dnia 21. Marca uroczyſtość samowładności Ludu odprawiła ſię z wielkiemi okazałościami w każdey municypalności. W pałacu *Luxemburſkim* uczyniono wielkie przygotowania, dla nadania tey Ceremonii znamion wielkości i wspaniałości iaka ſię iey przynależy. W Dyrektoryacie i w Ciele Prawodawczym miano ſtosowne do tego obchodu mowy. Liczne tłumy ludu znaydowały ſię przy wszyſtkich tey uroczyſtości obrządkach. Wszyſtkie place publiczne były oświecone.

Dnia 17 t. m. Dyrektoryat poſtanowił, iż podſtawa która utrzymywała posąg przedoſtatniego Krola, poſtawiona na placu *zgody*, zoſtanie zburzoną, że na mieysce ſtatuy wolności tym czasowo na niey umieszczoney, dana będzie trwalsza pamiątka, ktora będzie częścią ozdob tego placu i iego okolic.

Towarzyſtwo Ludzkości w *Londynie* kazało ogłoſić naſtępuiące lekarſtwo przeciwko podagrze w nogach; to ieſt, ażeby noſić pończochy robione z pſiego włosu, rodzay psa nic nie ſtanowi, byle tylko włos był długi i twardy.

Departament *Sekwany* poſtanowił, ażeby napis: *woyna śmiertelna Rządowi Angielſkiemu*, wyſtawiony był na znacznym mieyscu w sali iego seſſyow, w salach władz poſtanowionych całego Departamentu, w kancellaryach do nich należących, w świątyniach Dekadowych, w domach poświęconych naukom, w teatrach, ſłowem we wszyſtkich mieyscach zgromadzeń publicznych. Tenże sam wyrok wzywa wszyſtkie Adminiſtracye municypalne, ażeby na Dekadowych i Narodowych uroczyſtościach, mowami swemi wpaiały obrzydzenie dla intryg *Angielſkich*.

Caraccioli ieden z naylepszych officerow morſkich *Neapolitańſkich* podług dziennikow tuteyszych potrafił z 26 innemi kollegami ſwemi uciec z portu *Palermo* i znayduie ſię teraz w *Neapolu*, ofiaraiąc uſługi ſwoie dla Rzeczypospolitey. — Około *Havre* i brzegow tamtamteyszych ſtoi 50 uzbroionych przewozowych ſtatkow.— *Algierczyk* nazwiſkiem *Abraham Belays* zoſtał tu iako podeyrzany aresztowanym rownie iak sekretarz tuteyszego poſła *Algierſkiego*.— Dawny miniſter woienny *Cisalpińſki Vignolle* wyiechał z *Medyolanu* do *Toſkanij* z ważnemi zleceniami, ktòre łatwo można w teraźnieyszych okolicznościach zgadnąć.— G. *Foiſſac Latour* ieſt kommendantem *Mantui* mianowany.— Naſz dawny Rezydent w kraiu *Gryzonow*. Ob. *Guyot* który dotąd w *Zurich* ſię bawił, powrocił do *Koiru* w celu połączenia *Gryzonow z Helwecyą*.— W *Konſtantynopolu* podług tuteyszych dziennikow odkryto niektore towarzyſtwa tayne.— Reprezentant *Chenier* pracuie teraz nad pieśnią o woynie we *Włoszech*.— Szef brygady *Martray* ofiarował 600 liwrow nadgrody temu artylerzyście *Francuzkiemu*, który naypierwey wſławi ſię w teraźnieyszey kampanii.

Rada 500 zatrudniała ſię w taynym wydziale sposobami zapobiegaiącemi rozboiom w niektòrych departamentach popełnianym. Słychać, iż bywsza ſzlachta i xięża w pewnym względzie maią podpadać w tey mierze odpowiedzialności.

Dyrektoryat tuteyszym Miniſtrom zagranicznym urzędownie kommunikować kazał wyrok, przez który zakazuie Generałom *Francuzkim*, aby w tych okolicach w ktòrych ſtoią, żadnych zaburzeń ludu niedozwalali.— Dyrektoryat nasz ſtara ſię wszelkiemi sposobami o utrzymanie dobrey przyiaźni z *Ameryką*. Pod czas święta samowładności ludu, chorągiew Stanow Ziednoczonych powiewała wraz z chorągwiami innych związkowych Rzpltych. Jeden Obywatel *Amerykańſki* przyrzekł w dzienniku *Przyiaciela Praw*, podać do wiadomości swoim wspòl - ziomkom ten dowód przyiaznych uczuciow *Fzancyi*.— W *Sycylij* miały zayść zaburzenia. Wyspa ta przygotowana ieſt do rewolucyi, ieżeli żwłaszcza z woyſkiem *Francuzkim* wyląduie tamże 30. tyſięcy woyſka, ktore rząd tymczasowy *Neapolitańſki* ofiarował w tey mierze Generałowi kommenderuiącemu *Francuzkiemu*. — Zwiazki z *Hiszpanią* tym będą ściſleysze, kiedy sprawdzi ſię, iż bawiący tu Ambaſſador *Hiszpańſki* Kawaler *Azzara*, mianowany zoſtanie Miniſtrem intereſſow zagranicznych w *Hiszpanij*.— Vice-Admirał *Morard de Galles* w czaſie niebytności Miniſtra morſkiego bywa przywoływany i Dyrektoryat potrzebney rady od niego zaſięga.— Obywatele wybrani na tuteyszych zgromadzeniach pierwiaſtkowych za Elektorow, są naſtępuiący: *Joubert* dawny Adminiſtrator tegoż Departamentu, *Guiraudet* dawny Sekretarz generalny w kancellaryi intereſſow zagranicznych, *Letourneur (de la Manche)* pierwſzy wyſzły Dyrektor, *Charles de la Croix* niegdyś Miniſter intereſſow zagranicznych.

Na ſeſſyi d. 20. t. m. ſala Rady napełniona była licznym tłumem obywatelow i obywatelkow. Reprezentańci weszli do niey przy odgłoſie muzyki woienney i wyſtrzałow artylleryi. Na ścianach zawieszone były chorągwie ſprzymierzonych Rzptych. Nad Prezydentem był napis: *Samowładność znayduie ſię ſzczegulniey w powszechności obywatelow.* Prezydent w mowie ſwoiey między innemi rzekł: „*Francuzi* odzyſkali ſwoią wolność w roku 1789. *Baſtylia* upadła pod ich razami, w pierwszych latach ſwego tryumfu lud był wolnym. Lecz w roku 1793. utracił znowu odzyſkane prawa, krew naylepszych obywatelow przelewała ſię pod toporem rewolucyi. Tym ſposobem *Ateny* utraciwszy Krolow, pod *Pizyſtratem* uciśnione, znalazły ſwoich obrońcow w *Harmoduiszu* i *Aryſtogitonie*, ktòrym potym oddawały cześć Bogom winną. *Francya* doznała nieszczęść roializmu, wyſtępkow anarchii; nauki nieszczęścia zginąć niemogą; konſtytucya ieſt dla niey portem zbawienia, i powinna odtąd być zaſłoną od burzy, gdy ią poſtanowiła odwaga, zaſłaniaią rycerze, gruntuie mądrość, Rzplta będzie nienaruszoną. Powtorzone głosy *Niech żyie Rzplta*.

Cheron, *Lais* i *Kaforet* exekwuią hymn Ob. *Chenier*, z muzyką Ob. *Goſſec*. „*Boże Narodow i Królow* etc.“ Naſtępuią potym inne patryotyczne pieśni.— Prezydent zawołał: Chwała nieśmiertelna ludowi *Francuzkiemu*. Winne uszanowanie ſamowładności ludu.— Liczne tych ſłow powtorzenia.

Uſkarzaią ſię w Mieście naszym na mały naciſk Obywatelow do Zgromadzeń pierwiaſtkowych; Anarchiści dali ſobie ſłowo, ażeby ſię na nich niepokazali. Przeciwnie w południowych Departamentach wielka ich pokazuie ſię liczba. — *Championnet* ſądzonym będzie w *Medyolanie* lub w *Turynie*, a nie w *Paryżu*. —Przybyło tu około 30. *Neapolitańczykow*, ktòrzy ſię mienią być wyſłanemi od tymczasowego Rządu tego kraiu, lecz maią być odeſłanemi bez wyſłuchania; Dyrektoryat niechce ieszcze nic ſtanowić względem *Neapolitańſkich* kraiow.

Dnia onegdayszego przybył tu nadzwyczayny kuryer z *Madrytu*, wczoray zaś P. *Valleje* Sekretarz Legacyi *Hiszpańſkiey* we *Francyi*, na żądanie Ambaſſadora odwołany, wyiechał do *Madrytu*. Zdaie ſię iż Rząd umieści go na innym urzędzie.

Czytamy w liście z *Neapolu* pod dniem 4. pisanym. G. *Macdonald* nader kochany i szanowany w armii, zdaie się chciec ſkupić swoie siły w okolicach *Neapolu*; Kray *Abruzzo* ieſt prawie całkowicie podbity. W *Kazercie* wieśniacy zſtąpiwszy z gòr otoczyli garnizon: ieden szwadron kawaleryi napadſzy na nich położył na placu 120. zabitych, reszta ucieczką się ratowała.— Tego poranku przybył do Portu okręt płynący z *Meſſyny* z 40. *Francuzami* powracaiącemi z *Egiptu*. Wyiechało ich ztamtąd 80. lecz połowa w drodze poſtradała wzroku.

W Radzie 500. zaſkarzono liſt okolny iednego kommiſſarza Dyrektoryatu w departamencie *Sarthe*, w którym tenże chciał ludowi nieiako rozkazywać takie, a nie inne wybory, i niemi zupełnie zarządzać.— Liwranci, którzy mundury dla woyſk naszych w *Medyolanie* doſtarczali, tak złe onych proby teraznieyszemu miniſtrowi woiennemu przyſłali, iż ten rozkazał wszyſtkie ſprzęty wspomnionych liwrantow ſkonfiſkować i popalić. Wszedzie teraz baczne oko na liwrantow ieſt zwrocone.— Bywſi kawalerowie *Maltańscy*, którzy po zaięciu wyspy przez G. *Buonaparte* tu w *Paryżu* mieszkali; odebrali rozkaz udania ſię do *Hiszpanii*.— Pons *de Verdun* prezydentem Rady 500. a *Dupeyre* Prezydentem Rady ſtarszych obrani zoſtali.

Z powodu ſpalonego teatru *Odeon*, Dyrektoryat wydał wyrok, aby dekoracye teatralne we wſzyſtkich okręgach Rzpltey w osobnym i od teatru oddalonym Magazynie ſkładane były. Ma także być przy każdym teatrze ſpryca i ſprycownik. Po każdey reprezentacyi, ſtroż domu wraz z dozorcą Municypalnym, powinni obeyść z przydanym psem wſzyſtkie mieysca teatru, dla zapewnienia ſię, czy nie ma iakiey obawy od ognia, lub czy ſię kto niezakradł. Wſzyſtkie teatra niezachowuiące tych przepisow, zamknięte zoſtaną.

Tuteysze Dzienniki ſtatecznie twierdzą, iż w *Sycylij* panuią rozruchy. Okręt woienny Angielſki *Bellerofon* przybyły do *Liworno* donioſł, iż naywiększe zaburzenia są

w *Meſſynie*, w *Palermo* iednak lud ieſt przychylny Krolowi; *Akton* z urzędu złożony zoſtał.

Poſeł *Toſkańſki* z powodu ſpoſobu myślenia swego filozoficznego i republikanckiego, bardzo tu był w teraźnieyſzych okolicznościach oszczędzanym, papierow mu niezapieczętowano, a nawet zoſtawiono mu do woli dalsze w *Paryżu* bawienie. Obywatelowi *Le Breton* członkowi Inſtytutu Narodowego, Rząd uczynił propozycyą iechania w charakterze Kommiſſarza rządowego do *Toſkanii*, lecz ſię wymowił. Dyrektoryat ſpodziewa ſię znaleść w *Toſkanii* 40. do 50. millionow liwrow.

Kobiety znane dawniey przez swoie do Klubow uczęſzczanie, wchodzą teraz do Koszar *Paryzkich*, i zachęcaią woyſkowych do wznowienia zaburzeń. Policya ma na nie baczne oko.— Ob: *Benezech* miany za umarłego, donosi dziś w swoim liście, iż naylepſzego używa zdrowia.

Redaktor ogłoſił naſtępuiący urzędowy Rapport.

Armia Neapolitańſka.— *Wypis z liſtu Generała dywizyi* Duhem *do Generała kommenderuiącego armią Neapolitańſką.*

Moy Generale. Połączona armia *Pulii* i *Abruzy* nie była nikczemną. Zbior galerowych niewolnikow i rozproszone szczątki korpusow, które ſtały przedemną w *Abruzach*, pomnożone całym pospolſtwem z *San Severo* i okolic, ſkładały tam 10 tysięcy ludzi utrzymuiących prawdziwie woienne ſtanowiſko na wzgorku okrytym drzewem oliwnym wznoszącym się nad obszerną rowniną przy ktorey rozłozyli ſwoią kawaleryą i artylleryą. Poczyniwszy moie rozporządzenia, dałem znak, a uderzenie moiego woyſka podobne było do piorunu, ktory poprzedza błyſkawica. Przez nasze męznie uſkutecznione obroty ucieczka buntownikow zoſtała przecięta, a reszta dnia była ſamą rzezią która się tylko dla tego zakończyci, iż męszczyzni pomieszani z mnoſtwem kobiet i dziećmi które pouciekały z miaſta, wyſtawiali ie na zapalczywość naszych żołnierzy, i dla tych to iſtot zawsze szanownych w oczach *Francuzow*, otrzymali litość na którą sami nie zaſługiwali. Ci żołnierze tak przed godziną srodzy, odprowadzali z łagodnością kobiety i dzieci do opuszczonych przez nie domow. Poprzysiągłem spalić *San Severo*, siedliſko powszechnego buntu, którego mieszkańcy pozabiiali mowiących o poddaniu się, i którzy w swoiey zawziętości zamordowali własnego Biſkupa, gdy ten podług Ewangelii zalecał im spokoyność i upokorzenie, lecz tknięty nędznym losem pospolſtwa z 20 tysięcy ludzi złożonego, kazałem poprzeſtać rabunku, i przebaczyłem im. Przeszło 3 tysiące buntownikow padło ofiarą, pomiędzy zabitemi poznano wielu officerow *Neapolitańſkich*. Armaty ich nam się doſtały. Nie posyłam ci iak tylko sztandary kawaleryi, z przyczyny, iż chorągwie ich infanteryi nie są co innego tylko obrusy kościelne. *Montfredania*, *San-Marco*, *Torre-Maggiore*, i wszyſtkie okoliczne kraie, teyże nocy przyſłały z prożbą o darowanie winy, tak dalece, iż cała *Pulia*, która kilku wprzod dniami za przykładem *Foggia*, znaydowała się w powszechnym powſtaniu, ieſt teraz upokorzona i uspokoiona. Wszyſtkie woyſka nieprzeſtały poſtępować drogą honoru.

(podpisano) Duhem.

Dnia 27. Marca.

Redaktor ogłoſił urzędownie naſtępuiący artykuł:— „Dnia 30. Ventose (20. Marca) Armia *Dunaiu* uczyniła poruszenie. Po nieiakim odporze, nieprzyiaciel uſtąpił nam ſwoich ſtanowiſk, zoſtawiwſzy 300. jeńcow. Dnia 1. *Germinal* (21. Marca) przy świcie dnia, nieprzyiaciel zamyślał opanować moſt przy *Oſterach*, i kuſił ſię o to po kilka razy, lecz zawsze z znaczną odparty był ſtratą. 25. Pułbrygada infanteryi lekkiey, 63. i 67. Pułbrygady infanteryi liniowey, ſtrzelcy 1go regimentu, huzary 4go i 5go, ſaperowie i artyllerya okryły ſię chwałą. Generał Dywizyi *Lefebvre* raniony był w rękę. Jeden Sierzant z 25. Pułbrygady zbiegły z rana, wydał nasze haſło, a nieprzyiaciel korzyſtaiąc z donieſienia które od niego odebrał, i mgły tak gęſtey, iż o cztery kroki widzieć nie było można, wemknął ſię między dywizye Generałow *Lefebvre* i *St Cyr*. Opadła mgła, i odkryła ważne ſtanowiſko nieprzyiaciela, ktoremu pomieszano ſzyki, wydarłszy mu bez oporu mieysca, ktore armia zaymowała przed bitwą.

Armia Helwecka.— *Generał Dywizyi Lecourbe, do Generała kommenderuiącego Maſſeny.—w Schulz dnia 25. Ventose (15. Marca) roku 7go.*—Winienem ci Generale dać niektore ſzczeguły o teraźnieyſzym położeniu moim. Przez Liſty pod d. 23. ktore posłałem przez mego Adjutanta, wiadome ci moie nad nieprzyiacielem zwycięſtwa. Niewiedząc o korpuſie woyſka o ktory mi z *Włoch* donieſiono, a chcąc ſię zapewnić, iż ſię znaydował w *Sainte-Marie*, zoſtawiłem ieden batalion 44tey Pułbrygady w *Zerneſt*, dla ſtrzeżenia doliny prowadzącey do tego mieysca, wiedząc iż Generał *Laudon* tamtędy ſię cofał. Dnia 24. (14.) udałem ſię z moią brygadą lewego ſkrzydła na *Martinsbruck* i *Finſter-minſter*, ktore ſilnie attakować kazałem. Lecz nieprzyiaciel w pierwszey z tych wſiow maiąc trzy armaty, ktore ſpaliwszy trzy moſty, wſtrzymały mnie w biegu, dawał dość mocny odpor. Ta brygada potykała ſię przez cały dzień. Woyſko moie było ſtrudzone, kazałem mu noc przepędzić w obecności nieprzyiaciela. Oczekiwałem na brygadę Generała *Mainoni*, i zamyślałem przypuścić attak 26. (16), gdy tego poranku zoſtałem w trzech mieyscach attakowany, to ieſt: w *Zerneſt*, *Schulz* i *Martinsbruk*. Pod *Schulz* Generał *Laudon* znaydywał ſię osobiście, był tam Generał *Mainoni* z trzema kompaniami grenadyerow. Niespodzianie przez górę *Schalrethal* napadnięty, doſtał ſię w niewolą z ſwoim Adjutantem, kilku officerami, i grenadyerami. Nocowałem w *Romon* bliſko *Schulz*. Większa część grenadyerow cofała ſię ku *Feta*; pobiegłem zabrać z ſobą batalion 38. pułbrygady ktory szedł do forpocztow, powrociwszy odzyſkałem wieś i zabrałem 300. jeńcow; lecz nieszczęściem nieprzyiaciel miał czas wprowadzić do wąwozu Generała *Mainoni* i zabranych jeńcow, z tey przyczyny niemogłem mu ich wydrzeć. Nieprzyiaciel zabrał także 10. koni ſtrzeleckich. Attak przy *Martinsbruk* był z ſtratą nieprzyiaciela. Przy *Zerneſt* nie więcey mu był pomyślnym. Nieprzyiaciel opanował iuż wieś, lecz go odparła 44ta Pułbrygada. Te poruszenia nieprzyiacielſkie dowodzą, wam iż korpus woyſka z *Włoch* oczekiwany, ieszcze nie przybył, ponieważ odbieram Liſt z *Tirano* pod d. 23. z którego ſię dowiaduię, iż ten korpus zaczyna swoy attak w *Bormio*; donoszą mi także o 700. jeńcach ktorzy schroniwſzy ſię do *Poschiavo*, tam ſię poddali. Spodziewam ſię, iż Generał *Laudon* ſprzykrzył ſobie mnie attakować, gdyż mogę powiedzieć, iż w trzech z nim bitwach, zabrałem mu lub położyłem na placu 4. tyſiące ludzi, lubo utraciłem Generała *Mainoni* i kilku innych officerow. Nie mogłem ieszcze zebrać wſzyſtkich osobliwszych czynow, ktore są w wielkiey liczbie. Nowozaciężni ktorzy dopełnili 36. Pułbrygadę, potykaią ſię dzielnie z nieprzyiacielem.—Pozdrowienie i poszanowanie.

(podpisano) Lecourbe.

z Bruxelli dnia 23. Marca.

Rozmaite woyſka nad *Ren* wykommenderowane, muſzą ſię teraz udać do *Dunkierki* dla zaſłonienia brzegow przeciw napaści *Anglikow*. Miniſter morſki z *Breſt* ieſt tam także i w *Oſtendzie* ſpodziewany, które to miaſto *Anglicy* bombardować zamyślaią.

z Hagi dnia 26. Marca.

Dnia onegdayszégo *Anglicy* ſprawili tu nieiaką trwogę. Pięć okrętow liniowych zbliżyło ſię ku wsi *Schweling*, lecz ſię tam krotko zatrzymały, i pomknęły ſię ku *Mozie*.

Rząd nasz który od czasu przybycia Miniſtra *Cisalpińſkiego*, poſtanowił posłać także swoiego Miniſtra do tey Rzpltey, mianował na ten urząd Ob. *van Grasveld*, który był dawniey członkiem Wydziału Ziednoczenia, a oſtatniego lata był naszym Miniſtrem w *Raſtad*. Mowią także iż naſtąpi nominacya na Ambaſſadę do *Madrytu* wakuiącą od czasu odwołania Ob. *Valkenaer*.

Z *Paryża* donoszą, iż rząd tamteyszy zamyśla utworzyć nowy związek między xiążętami *Niemieckiemi*, w neutralności pozoſtać chcącemi, i w tym celu posłowie ich wezwani byli na konferencyą do miniſtra intereſſow zagranicznych. Z poſtępowania xiążęcia *Wirtemberſkiego*, Dyrektoryat ieſt kontent, i kraie iego nie będą rewolucyonowane.

z Peterzburga dnia 19. Marca.

Zaslubienie W. Xiężniczki *Heleny* z Xiążęciem dziedzicznym *Meklemburſkim* odprawiło ſię na d. 10. Marca.— Na d. 8. trzy liniowe okręty *Łaſka Boża* od 120. armat, *Michał Archanioł* i *Poczęcie S. Anny* od 66. armat w obecności familii Imperatorſkiey na warsztat wzięte zoſtały. Po poświęceniu okrętu przez Archimandrytę, oddał tenże Imperatorowi krzyż S. a ten złożył potym pieniądze ſrebrne i złote, tudzież blaszkę, na którey data i imie okrętu wyrażone były, u ſpodu okrętu, poczym uderzył kilka razy młotkiem dla napoczęcia budowy, co daley Imperatorowa i cała familia powtorzyli.— Za zachowanie przepisu w ciągu tygodnia maslnego, Imperator okazał ukontentowanie miaſtu naszemu.

z Brünn dnia 3. Kwietnia.

Gazeta tuteysza urzędowa zawiera co naſtępuie. „Przez swoią ludzkość ſerca iednaiącą i prawdziwie ſzlachetne a razem zachwycaiące poſtępowanie, Feld-Marſzałek *Rossyiski* Hrabia Imperij *Suwarow* w czaſie podroży ſwoiey przez *Morawią* dla kazdego co doſtąpił ſzczęścia oglądania tego osobliwego Bohatera i rozmawiania z nim, nigdy wygaſłym z pamięci nie będzie. W czaſie przeprzęgania koni w *Prosnitz*, tłum tamteyszych mieszkancow zebrał ſię przed dom pocztowy, i głośno życzył powodzenia z przyłączeniem błogosławieńſtwa Bohaterowi, na którego teraz cała *Europa* oko swoie wyglądaiące dzieł wielkich ma zwrocone. Bohater był rozrzewnionym, dziękował uprzeymie i rozmawiał z obecnemi w sposobie uymuiącym, a gdy mu poczmiſtrz doniosł, iż iuż wſzyſtko przygotowane ieſt do odiazdu, polecał ſię z naywiększym ſerca unieſieniem wſzyſtkim przytomnym, i podał z uprzeymością rękę poczmiſtrzowi. Ten chciał ią ucałować, lecz Bohater niedozwolił tego, uścisnął tylko rozrzewnionego poczmiſtrza, i życzył tak iemu iak wſzyſtkim przytomnym wſzelkiego dobra, a sam otoczony błogosławieńſtwem mieszkańcow miaſta *Prosnitz*, w dalszą puścił ſię podroż.

z Lindau dnia 20. Marca.

G. *Hotze* rozkazał aresztować w *Feldkirch* iednego Chirurga z *St Gall*, który ſłużył *Francuzom* za szpiega. Czterech PP. *de Salis* i wszyſtkie członki dawnego Rządu *Gryzonow* poprowadzono do *Francyi*. Ob. *Tscharner* mianowany ieſt Prezydentem nowego rządu, a Ob. *Otto z Lindau* sekretarzem generalnym. Nasze miaſto wraz z swoim territorium, oraz cała *Szwabja* obowiązana ieſt doſtarczyć żywności dla armii Cesarſkiey.

Dnia 21 Generałowie *Bellegarde*, *Hiller* i *Laudon* zaieli ſtanowiſko G. *Hotze* w *Feldkirch*; ten zaś udał ſię ku *Bregentz*. Kommunikacya między *Lindau* i *Szwaycaryą*, ieſt od dnia wczorayszego przerwaną.

O 7. godzinie wieczorem. G. *Hotze* w tym momencie przybył przed nasze miaſto we 12. tyſięcy ludzi, i ſtanął w domu wieyſkim *P. Porzelins*. Mowią, iż tey nocy pomknie ſię ku *Buchhorn* gdzie *Francuzi* dnia wczorayszego weszli.

z Heidelberga dnia 23. Marca.

Generał *Bernadotte* który dał niedawno Akademi *Giesseńskiey* dowody swego szacunku dla nauk i dla tych którzy ſię do nich przykładaią, pisał naſtępuiący Liſt do Adademij w *Heidelbergu*, ktora posłała dziś do niego Deputacyą z podziękowaniem i prożbą, ażeby ią nadal ſwoią życzliwością zaszczycał:

Pospieszam zapewnić WPanow, iż możecie z zaufaniem i naywiększym beſpieczeńſtwem odbywać nauczanie młodzieży, którey edukacya ieſt wam powierzona. Upraszam WPanow, ażebyście odrzucaiąc potwarzaiące wieści, ſtarannie przeciwko armiom Francuzkim rozſiewane, byli przekonanemi, iż Officerowie któremi dowodzę, wſpieraią kunszta, kochaią nauki, i ſzanuią ludzi którzy tak iak wy, poświęcaią ſwoie prace dla ukształcenia i wydoſkonalenia rozumu młodych ludzi; ſkładaiących teraz nadzieię Narodu Germanow, a w dalszym czaſie zapewne ich chwałę. Przyimiycie więc zapewnienie pewney opieki, rzetelney przyiaźni, i winnego dla nich hołdu.—Pozdrowienie i ſzacunek.

(podpisano) Bernadotte.

Od dolnego Renu dnia 17. Marca.

Z *Paryża* przyszedł rozkaz, aby fortyfikacye w *Dusſeldorf* iak nayspieszniey narządzone zoſtały, a twierdze *Maſtrycht*, *Julich* i inne, żeby w żywność iak naylepiey opatrzone były. Nowo zaciężni dotąd w *Kolonij* zoſtaiący, udać ſię muſieli do *Koblenz*, i dokąd także moſt z *Neuwied* przenieſionym będzie.

z Ratyzbony dnia 24. Marca.

Votum *Bawaryi* w okolicznościach woyſk *Roſſyiſkich* było: aby proſić Cesarza Jmci o użycie takich srzodkow, przez któreby pokoy z Rzeszą iak nayprędzey mogł być przyspieszony, i uprzątnienie wszelkich zawad odsuwaiących go z niebespieczeńſtwem dla całych *Niemiec*.— Hr: zaś *Lerchenfeld* iako poseł Elektora *Palatynatu* oświadczył: iż xiąże iego zpodziwieniem przyiął wiadomość, o wyieździe Ob. *Bacher* na ſamą tylko rekwizycyą woienną.

z Norymbergi dnia 25. Marca.

Z powodu zaburzeń w tuteyſzym mieście zaszłych, miaſto ma otrzymać załogę *Auſtryacką*. — *Pichegru* ma ſię teraz ukrywać w tuteyſzych okolicach.

Z Bryzgowii donoszą, iż *Francuzi* w *Freyburgu* oświadczyli, iżby mieszkańcy *Bryzgowiy* we wszyſtkich okolicznościach do *Szwaycaryi* się udawali, gdyż cały ten kray z Rzpltą *Helwecką* połączonym będzie.

z Strażburga dnia 25. Marca.

Donoszą z *Landawy* o czyniących ſię przygotowaniach na oblężenie i bombardowanie *Filipsburga*; wszyſcy wſiow okolicznych mieszkańcy pracuią nad okopami i ſzańcami około twierdzy; wyprowiono także ciężką artylleryą i piece do rozpalania kul. (*z Gaz Strazbur:*)

D. 27. Od kilku dni przybyło tu wiele woyſk ze srzodka kraiu; oczekuiemy ieszcze na większą ich liczbę. Armia *Dunaiu* ma być znacznie powiększona. Dywizya armii obserwacyiney ieſt w marszu ku srzodkowi *Szwabii*. W *Brisak* na prawym brzegu ſtawiaią przedmoſtowe fortyfikacye, wielu inżenierow wyiechało ztąd dla urządzenia tego dzieła.— Mieysce ranionego G. *Lefebvre*, którego przewieziono do *Kolmaru*, obiął tymczasowo G. *St. Cyr*.

D. 29. Rana G. *Lefebvre* nie ieſt niebespieczna. Mowią, iż ten G. wyiechał z *Kolmaru* do *Paryża*.— G. *Chateauneuf Randon* dla ſłabości zdrowia zdał kommendę G. *Laroche*, który dowodzi korpusem od 10,000. ludzi z armii obserwacyiney.

z Raſtad dnia 28. Marca.

Wczoray przybyło z *Strazburga* do *Kehl* mnoſtwo woyſka *Francuzkiego*, które ieſt przeznaczone na wzmocnienie armiy G *Jourdan*: natychmiaſt w dalszą puściło się drogę ku *Sundheim* i *Neumuhl*. Lazaret armiy *Francuzkiey* przybył do *Offenburg*. Gen: *Humbert* od dnia wczorayszego znayduie się z kwaterą głowną w *Appenweyer*; głowna kwatera G. *Jourdan* miała dzisiay ſtanąć w mieście *Villingen*, a sztab wyższy w mieście *Hornberg*. Bagaże spodziewane ſą w *Gengenbach*. Zdaie się, że armia *Francuzka* w wſtecznym swoim marszu zmierza przez dolinę *Kinzing* ku *Offenburg*. Wczoray przybyło iuż do tego oſtatniego miaſta 400 ludzi dla zaięcia gościńcow, i wąwozow, które ſię tam znayduią.—Zdaie się, że intereſſa tuteysze zoſtaną w tym ſtanie w iakim są teraz, względem sprzeczek zachodzących między pełnomocnikiem Cesarſkim i większością deputacyi Rzeszy.

Dnia 29 Marca.— G. *Humbert*, któremu było w roku przeſzłym powierzone wylądowanie do *Irlandyi*, przybył tu dzisiay w towarzyſtwie dwoch żołnierzy *Francuzkich* i oddał iak mowią depesze miniſtrom ſwego narodu: po czym wyiechał tego wieczora do *Oberkirch*, gdzie ieſt głowna iego kwatera; ma on sobie powierzone opanowanie wszyſtkich przechodow w okolicach gorzyſtych; do czego przeznaczone ieſt 6000 ludzi zawczoray z *Strazburga* przybyłych. Kwatera głowna G *Jourdan* była na dniu 27 w *Villingen*. Generał ten donosi, że niezwłocznie zaymie położenie zaſłaniaiące wſtęp do czarnego lasu, i czekać będzie na żądane przez niego posiłki.

To wszyſtko co było rozniesionym, iż na mocy układow pewnych, Dyrektoryat zakazał wszelkich oparacyow woiennych przeciw Rzeszy, do tychczas ieszcze nie ſprawdza się.

Dnia 30. Marca.

Minſtrowie *Francuzcy* ogłoſili naſtępuiący urzędowy Rapport, który im przyniosł dnia wczorayszego kuryer od G. *Jourdan* przyſłany.

W Głowney Kwaterze w Villingen d. 7. Germinal (27. Marca.)

Uderzyłem po drugi raz na armią Arcy-Xcia, który ſobie obrał ſtanowiſko między *Tutlingen i Stockach.* Korpus przedniey iego ſtraży, który ſię znaydował w *Tuttlingen*, zoſtał nayprzod zbity i rozproszony; bitwa ſtała ſię potym nader mocną; nieprzyiaciel uſtawicznie odbierał świeże poſiłki, i potykano ſię aż do nocy z naywiększą zapalczywością. Lubo nieskończenie większą liczbą obarczeni, nieutraciliśmy placu bitwy, i w oczach nieprzyiaciela nocowaliśmy na mieyscu bitwy, zabraliśmy mu przeszło 5000. ieńcow i wielką liczbę officerow tak w tey bitwie, iako tez i w *Oſtrach*; a tak widzieć można, iż daleko ieſt do tego ażebym miał być pobitym. Przydam iednak, iż rozkazawszy oſkrzydlić armią Arcy-Xięcia przez iedną kolumnę woyſka, którą poſłałem na *Moſkirch*, i przez dwie inne, które ſię pomykały w tył *Stockach*, gdy ia przypuściłem attak z przodu, dzień ten byłby miał nieprzeliczone korzyści, gdyby był uſkuteczniony przez kawaleryą attak, który nakazałem; część armii nieprzyiacielſkiey byłaby zniszczoną, rzecz ta zależała tylko od iednego momentu.

z Stutgardu dnia 27. *Marca.*

Po ſtoczoney bitwie na d. 21. t. m. armia *Francuzka* pod rozkazami G. *Jourdan* wzieła pozycyą, która ſię rozciąga od *Szaffuzy*, za rzeką *Aach* przy *Engen*, aż do *Tuttlingen*. D. 22. niektòre *francuzkie* oddziały przybyły do *Ebingen* przez *Auſtryakow* ścigane. Tegoż dnia i naſtępuiącego, znaczna część woyſk Francuzkich uczyniła nowe poruszenie ku *Tuttlingen*. Dnia 24. w okolicach tego oſtatniego mieysca nowa zaszła utarczka, o którey dotąd ani ſzczegułach, ani wypadku nie wiemy. G. *St. Cyr* utrzymał ſię na wzgorkach przy *Tuttlingen*; lecz ſztab wyższy i lazarety wſtecz ſię cofneły przez *Geiſſingen* ku *Donaueschingen*; zaś G. *Vandamme*, który na d. 23. znaydował ſię w *Ebingen*, ruszył nazaiutrz z woyſkiem dla ściśleyszego połączenia ſię z lewym ſkrzydłem G. *Jourdan*. Podług liſtow z *Altdorff* kolumna G. *Tarreau* na prawym ſkrzydle będąca, posuneła ſię iuż była do *Ravensburga*, lecz z d. 21. na 22. nagle ſię znowu cofneła; iedna część tey kolumny, która posuwaiąc ſię wzdłuż ieziora *Konſtancyeńſkiego* przedarła ſię aż do okolic *Buchhorn*, była odcięta i otoczona od woyſk Cesarſkich; ſześćset ludzi, pomiędzy którèmi naywięcey znayduie ſię rannych, wzięto w niewolą i zaprowadzono do *Altdorff*.

Na d. 25. t. m. G. *St. Cyr* zszedł na rowninę w wzgorkow przy *Tuttlingen*; uderzył na lewe ſkrzydło armii Cesarſkiey i odparł ie; poczym *Francuzi* przedarli ſię aż do okolic *Moſkirch*, i zdobyli 1500. niewolnika, po większey części z regimentu *Beniowſkiego*. Bitwa trwała aż do godziny 6tey wieczorney, kiedy Arcy-Xiąże Karol zbliżywszy ſię nagle z nowemi poſiłkami, uderzył na środek lewego ſkrzydła nieprzyiacielſkiego, odparł go na wzaiem i przymuſił do opuszczenia zaiętych przez niego pozycyi po bitwie d. 21. zaszłey przy *Aach*, *Engen*, *i Tuttlingen*. Armia Cesarſka znayduie ſię teraz w okolicach miaſta *Engen*. Korpus będące pod rozkazami G. *Starray* posuneło ſwoie przednie ſtraże aż do *Urach*.

Dnia 30. *Marca.* — Liſt z *Tubingen* pod d. 29. zawiera naſtępuiące szczeguły: „Generał *St. Cyr* przybył z wyżſzym ſwoim ſztabem przez *Balingen* do *Rothweil*. Dnia 26. opasany był przez *Auſtryakow*, lecz potrafił ſię przerznąć do *Tuttlingen*. — Z 26. na 27. przechodziły uſtawicznie woyſka z bagażami i artylleryą ku *Scharmberg*. Dnia onegdayszego zaszły lekkie utarczki między tylną ſtrażą *Francuzką* i przednią *Auſtryacką*; pierwſze w cofaniu ſię ſwoim zepsuły moſt na *Dunaju*. Tegoż dnia Generał *Jourdan* poszedł ku *Schramberg*. Generał *Ferino* cofnął ſię ku *Szaffuzie*.

z Fryburga dnia 27 *Marca.*

Dziś i wczoray przywieziono tu do 600 rannych, pomiędzy niemi ieſt G. *Compere*.— W okolicach *Donaueschingen* zaszła nowa nader krwawa bitwa.— Dziś przybydź tu maią jeńcy *Auſtryaccy*, powiększey części z regimentu *Beniowſkiego*.— Do *Brisach* przyprowadzono około 2. tysięcy rannych *Auſtryakow*.

z Augsburga dnia 29. *Marca.*

Dowiaduiemy ſię o zaszłey na dniu 25. nowey bitwie, między armiami Cesarſką i G. *Jourdan* o trzy mile przed *Moskirch* od ſtrony *Mengen*. Strata z obydwoch ſtron była znaczna. Uzary *Meerfelda* dużo ucierpiały. Mowią iż Xże *de Lichtenſtein* zoſtał zabitym w tey bitwie ktora miała być na pożytek *Auſtryakow*.

Z *Feldkirch* donoszą co naſtępuie: „Dnia 23. z rana nieprzyiaciel uderzył na *Auſtryakow* w całey ich linii, to ieſt w *Taſſis* przy *Feldkirch*, w okolicach *Margaretha-Kapff*, i przy *Illsberg*. Grenadyerowie *Francuzcy* zaciekali ſię potrzykroć na zdobycie szańcow gory S. *Małgorzaty*, lecz nadaremnie. Kompanie ſtrzelcow *Pludentz* i *Rungweil* dzielnie ſię potykały, a pole bitwy między *Kapff* i *Blaſſersberg* okryte było trupami. Zgromadzono pobliſkie milicye i poſtanowiono ie w podłuż *Ill* i *Letze*, gdzie długa i zacięta trwała utarczka.

z Lucerny d. 22. *Marca.*

Ogłoszony ieſt Dekret nakazuiący organizacyą armii *Szwaycarſkiey* na obronę kraiu. Dyrektoryat proponował powiększyć czwartą częścią podatki, i sprzedać dobra narodowe dla doſtarczenia potrzebnych na to funduszow. Zaciąg poſiłkowego korpusu z 18 tyſięcy coraz pomyślniey idzie. Zgromadzono iuż 3 tyſiące ludzi, a pierwſza Półbrygada wyszła iuż z *Berny* do *Zurich*. W tym oſtatnim mieście organizowano ſtraż mieyſką, tak iak w mieſiącu Lutym i Marcu roku przeszłego. Wszyſtkie woyſka *Francuzkie* miały wyiść z *Berny* i udać ſię do armii na dniu 5. Marca (w rocznicę wzięcia tego miaſta) lecz dla doſtrzeżonych nieiakich poruszeń, Gubernator dopraszał ſię, azeby mu zoſtawiono 2 tysiące żołnierzy *Francuzkich*.

D. 16. G. *Maſſena* ogłoſił w ſwoim woyſku rozkaz, w którym wyszczegulniwszy wszyſtkie zawady, które przezwyciężyć muſiały pożytki, które odnioſło, oraz zdobytych ieńcow i armaty, dodaie: oſiedliście ſtałe kray *Voralberg*, cały kray *Gryzonow* ieſt w waszey mocy.— Te wszyſtkie dzieła przynoszą wam chwałę, a iey ſkutki powinny przekonać nieprzyiaciela, iż bohaterowie armii *Renu* nie są odrodzonemi.

D. 26. *Marca.*— Nasz Dyrektoryat z powodu rozsianych złośliwych wieści, iakoby milicye *Helweckie* miały być wcielone do woyſk obcych, i w dalekie kraie wyſłane, dla uięcia w tey mierze boiaźni ludowi *Helweckiemu*, poſtanowił, ażeby Miniſter woienny oświadczył wszyſtkim prefektom narodowym, iż milicye do ſłużby użyte, ſą tylko przeznaczone na zabespieczenie całości granic i obronę oyczyzny przeciwko wszelkiemu nieprzyiacielowi, któryby iey śmiał zagrażać W *Lucernie* 26. Marca 1799.

(Podpisano) Prezyd: Dyrekt: BAY.

z Bazylei dnia 28. *Marca.*

Zapewniano wczoray iż G. *Maſſena* odparłszy *Auſtryakow* z okolic *Feldkirch*. udał się ku *Bregentz*.— G. *Jourdan* poſtawił w *Szaffuzie* i około ieziora *Konſtancyeńskiego* znaczne korpus dla utrzymywania kommunikacyi z G. *Maſſeną*. Inne korpus zaſtania *Szaffuzę*. D. 25. wieczorem w okolicach *Stuchlingen* attakowany był od korpusu *Auſtryakow*, których po krwawey bitwie przymusił do uſtąpienia.— Od kilku dni nowe municypalności *Gryzonow* wotuią względem przyłączenia ſwoiego kraiu do Rzpltey *Helweckiey*.

Od granic Szwaycarſkich dnia 21. *Marca.*

W oſtatnich potyczkach na granicy *Tyrolu* ſtoczonych G. *Mainoni* doſtał ſię w niewolą. *Auſtryacy* napadli na niego w 60. ludzi w ciasnym iednym wąwozie, gdy dla złey przeprawy pieszo kommenderował, a zkąd mu otyłość iego nie dozwalała przed nieprzyiacielem ſzybko usunąć ſię. Jak tylko dowiedział ſię o ſchwytaniu iego G. *Lecourbe*, pospieszył mu zaraz na ratunek, lecz było zapożno, *Auſtryacy* iuż go w bespiecznym ſchowali mieyscu. Jeſt on rodem z *Frankfurtu* nad *Menem*, i zoſtawał pod dowodztwem G. *Lecourbe*.— Z pomiędzy officerow *Auſtryackich* zaiętych w niewolą, których przez *Zurich* przewożono, wielu ſzpady maią ſobie zoſtawione, a to z powodu obronienia *Francuzow* zaiętych w niewolą pod *Diſſentis* przeciw zapalczywości fanatycznych tamteyszych wieśniakow.

W *Bazylei* odebrano wiadomość z *Włoch*, iż armia *Francuzka* zaięła *Weronę*.

z Medyolanu dnia 18. *Marca.*

G. *Scherer* żądał od naszego Dyrektoryatu iednego miliona na mieſięczne utrzymanie armii.— Wyprawą przeciwko *Toskanij* dowodzić będą GG. *Vignole i Gauthier*. Podług nowego prawa wszyscy kapitaliści będą muſieli opłacać po 5 od 100. z dochodu od ſwoich kapitałow, ci którzy nie maią dożywotnich funduszow, opłacać tylko będą po 2 i puł od ſta.

Odezwa Generała *Scherer* do armij *Włoſkiey* i *Neapolitańſkiey*, była naſtępuiąca: „Zołnierze armij *Włoſkiey* i *Neapolitańſkiey*, Dyrektoryat Wykonawczy przysyła mnie na obięcie kommendy nad woiownikami ſkładaiącemi te armie. Miło mi ieſt znaydować ſię pomiędzy dawnemi memi towarzyszami oręża, którzy mi po tyle razy dopomogli do nadania zwycięſtwa ſprawie wolności. Generałowie poprzednicy moi zaſłużyli na wasze zaufanie i na waszą przychylność. Swiat przez wasze zwycięſtwa, wasze dla praw poſłuszeńſtwo będzie dowodem, iż ieżeliście byli naywaleczuieyszym w *Europie* woyſkiem, ieſteście także naywiększemi czcicielami karności. Oddaię wam imieniem Dyrektoryatu Chorągiew Armij, którą waszemu powierza męſtwu; wasze zwycięſtwa okryły dawną chwalebnemi tryumfow znakami. Jeżeli nieprzyiaciele naszey wolności przymuszą nas do podnieſienia oręża, poydziemy razem na pole honoru, a wy nowy wasz sztandar okryiecie nowemi napisy, ktore zaświadczą waszey Oyczyznie, waszą chwałę, wasze powolność i waszą dla wolności przychylność.“

Dnia 22. *Marca.*

G. *Scherer* wyiechał dnia wczorayszego z całym swoim wyższym sztabem ku *Mantui*. Woyſka *Francuzkie* coraz się bardziey zbieraią na granicach ku bywszym kraiom *Weneckim*: *Auſtryacy* znayduią się w znacznych siłach nad *Adygą* i w podłuż jeziora *Garda*.

z Rzymu dnia 14. *Marca.*

Wiadomość o poddaniu ſię *Civitta-Vecchia* potwierdzoną zoſtała przez Proklamacyą Generała *Dufresne* kommendanta dywizyi *Rzymskiey*. Generał Brygady *Merlin*, ktory kommenderował obozem przed *Civitta-Vecchia*, donioſł procz tego, że iuż tam mianowana ieſt Municypalność, i że ſię zatrudniaią organizacyą Gwardyi Narod:

z Florencyi dnia 12. *Marca.*

Kommiſſarze armii przeciwnicy G. *Championnet* są także do *Paryża* przywołanemi.

Odebraliśmy wiadomość, iż Król *Sardyńſki* przybył dnia 3. t. m. do *Cagliari* z całą swoią familią. Eſkortuiąca fregata *Angielſka* nieopuściła go w całey podroży.— Nasz Dwór zapłacił 300 tysięcy liwrow Rządowi *Francuzkiemu* na rachunek drugiego żądanego milliona.— Jeſteśmy tu zawſze w nayżywszey trwodze. Wielka liczba woyſk *Francuzkich* zgromadza się w rożnych mieyscach przyległych *Toſkanii* osobliwie do *Luki*, gdzie ich liczba ma wynosić do 10 tysięcy ludzi.— Konsulowie nieprzyiaznych Mocarſtw *Francyi* gotuią się do wyiazdu.

z Genui dnia 19. *Marca.*

Dowiaduiemy ſię, iż liczne korpus woyſk *Francuzkich* pomyka ſię ku *Florencyi*, a inne ku *Liwornie*. Okręty *Angielskie* w porcie *Liworny* będące, iuż ſię oddaliły.— Kapitan okrętu *Duńskiego* ktory wypłynął z *Alexandryi* w środku Lutego zeznał, iż *Anglicy* zamyślali bombardować to miaſto, lecz bezſkutecznie, gdyż bateryе na brzegach wysypane, przymuſiły ich trzymać ſię w takiey odległości, iż ich kule ledwo mogły do portu doſięgać.

OBWIESZCZENIE

Kommiſſya wspólna przez Nayiaśnieysze Dwory dwa Cesarſkie i Królewſko-Pruſki do upadłych sześciu Bankow, to ieſt: UUr. Piotra *Teppera*, Karola *Schultza*, Fryderyka *Kabryta*, Prota *Potockiego*, Macieja *Łyszkiewicza*, i Jana Dawida *Heislera* wyznaczona.

Od czasu rozpoczęcia swoiego w mieſiącu *Wrześniu* roku 1797. odpowiadaiąc zamiarom Nayjaśnieyszych trzech Dworow onęż ſtanowiących, tyle dołożyła ſtarania, pilności i troſkliwości w ſądownictwie, względem windykacyi długow *Activa* zwanych, i uregulowania *Paſſivow*; Iż w maſſach tych ſześciu upadłych Bankow, w objektach powyższych maſſy dwie, to ieſt: *Łyszkiewicza* i *Heyslera*, prawie ze wſzyſtkim ułatwiła, a w *Tepperowskiey*, *Szulcowskiey* i *Kabrytowskiey*, mało co do ułatwienia znayduiąc, i ſzczegulnie maſſę JW. Prota *Potockiego* w nayszczegulnieyszym pracy objekcie maiąc, przeświadcza ſię, iż gdyby daley tygodnie do ſądownictwa dla maſs Ordynacyą Kommiſſyi dnia 6go Liſtopada roku 1797. przepisaną, oznaczone, w zupełności dla tychże maſs zachowywała, żadney w przyspieszeniu zamierzoney dla wierzycieli ſprawiedliwości korzyści nieprzynioſłaby. A iako iedynym zawsze było i ieſt Kommiſſyi ſtaraniem, ile możności dzieło to do porządnego przywieść celu, a nayrnnieyszey czasu pory na próżno nieutracać. Zatym z uczuciem nie małym ukontentowania własnego, uwiadomia o tym Publiczność; oraz deklaruie, iż lubo co do porządku brania regeſtrow, tenże sam, który Ordynacyą wyżey wzmiankowaną ieſt uſtanowiony, zachowuie, atoli iż niezważaiąc iuż na tygodnie, ciągle w dni Poniedziałkowe, Wtorkowe, Czwartkowe i Piątkowe, ſądownictem regeſtrow maſs iedney po drugiey, a to poczynaiąc od dnia 15. mieſięca teraźnieyszego i maſſy *Tepperowskiey* zatrudniać ſię będzie, to ieſt: iż gdy z maſſy *Tepperowskiey* w regeſtrach tam *Status Activi* iako i *Paſſivi* ſprawy wpisane odbyte zoſtaną, w ten czas regeſtr extraordynaryiny weźmie; a gdyby i w tym wpisow nie było, wtedy niezważaiąc na tydzień w tygodniu *Tepperowſkim*, maſſy naſtępuiącey regeſtra do ſądzenia wołać rozkaże: toż samo w tygodniu maſſy *Szulcowſkiey*, odsadziwszy regeſtra jey, lub gdyby nic w nich nie było, maſſę z porządku idącą przedſiewezmie, i tym ſpoſobem czasu nietracąc, intereſſa maſs tych przyspieszać zechce. Co aby do publiczney doszło wiadomości, ninieyszą Deklaracyą przez Gazety obwieszczoną mieć chce. — *Działo ſię w Warszawie na ſeſſyi Kommiſſyi d. 6. Kwietnia* 1799. *R.*

RACZYŃSKI *Prezes.*

(L.S.) *J. T. Wędrychowski S. K. B. Regent.*

DONIESIENIE.

Pewny Kawaler tu w Warszawie mieszkaiący, przy rodowitym swym ięzyku Polſkim, poſiadaiąc doſkonałą umieiętność ięzyka Niemieckiego, ofiaruie chcącym ſię uczyć po Niemiecku swoie za mierną nadgrodą lekcye, życząc sobie takowego nauczyciela każdego czasu powziąść może o nim wiadomość w Kantorze Korrespondenta Warszawſkiego.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w kamienicy, JP. Eberta *pod Nrem* 65. *na drugim piętrze*,— Exemplarz groſzy 20.